

Proč spolu země obchodují

Kapitola 2

ÚVOD

- Proč spolu země obchodují?
- Jaké konkrétní výhody mohou díky mezinárodnímu obchodu získat?
- Proč vyvážejí a dovážejí daný typ zboží?
- Za jaké ceny toto zboží směňují?
- Jak se liší mezinárodní obchod od obchodu mezi regiony?

MEZINÁRODNÍ OBCHOD VERSUS MEZIREGIONÁLNÍ OBCHOD

- Státy od sebe kupují některé druhy zboží
  - JV USA prodává bavlnu regionům, kde ji nelze pěstovat
  - New York City prodává finanční služby jiným regionům, kde je jejich produkce nákladnější
- Mezuregionální obchod znamená, že *kupujeme a prodáváme sami sobě*.
- Mezinárodní obchod znamená, že *kupujeme a prodáváme jiné zemi*.

MEZINÁRODNÍ OBCHOD VERSUS MEZIREGIONÁLNÍ OBCHOD

- Všechny země mohou mít prospěch, pokud se každá z nich specializuje na výrobu těch statků, které umí vyrobit nejlépe a ostatní přání a potřeby uspokojí obchodem.

OBCHOD S JEDNOTLIVÝMI VÝROBKY

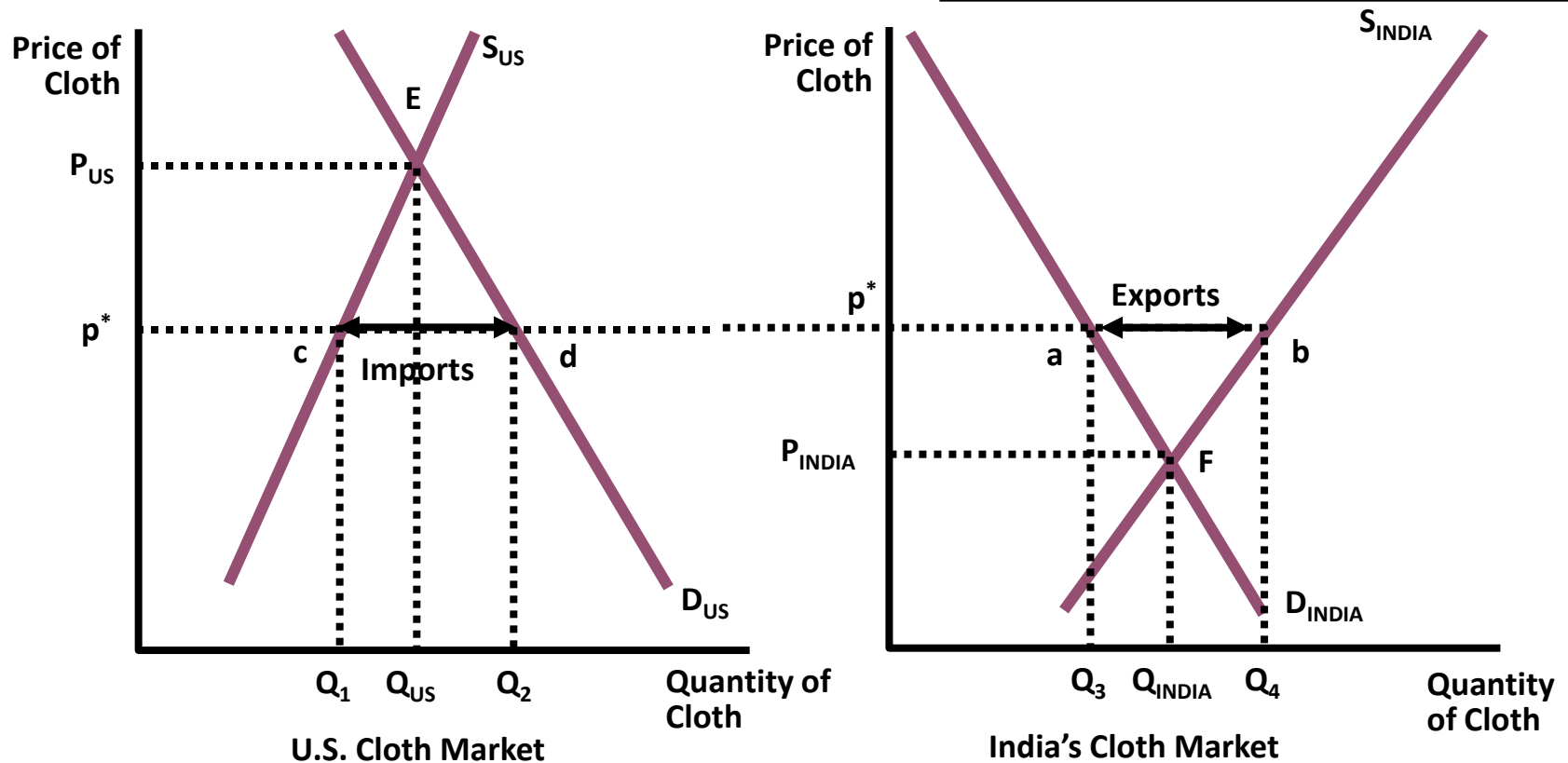
- Existuje obava, že nákup zahraničního zboží může vést ke ztrátě domácích pracovních míst.
- Může být i averze k exportům.
- Zboží putuje ze země, kde může být relativně levně vyrobené, do zemí, kde je možné ho relativně draze prodat.

OBCHOD S JEDNOTLIV

Points E and F represent equilibrium points in *autarky* where there is no trade with other countries

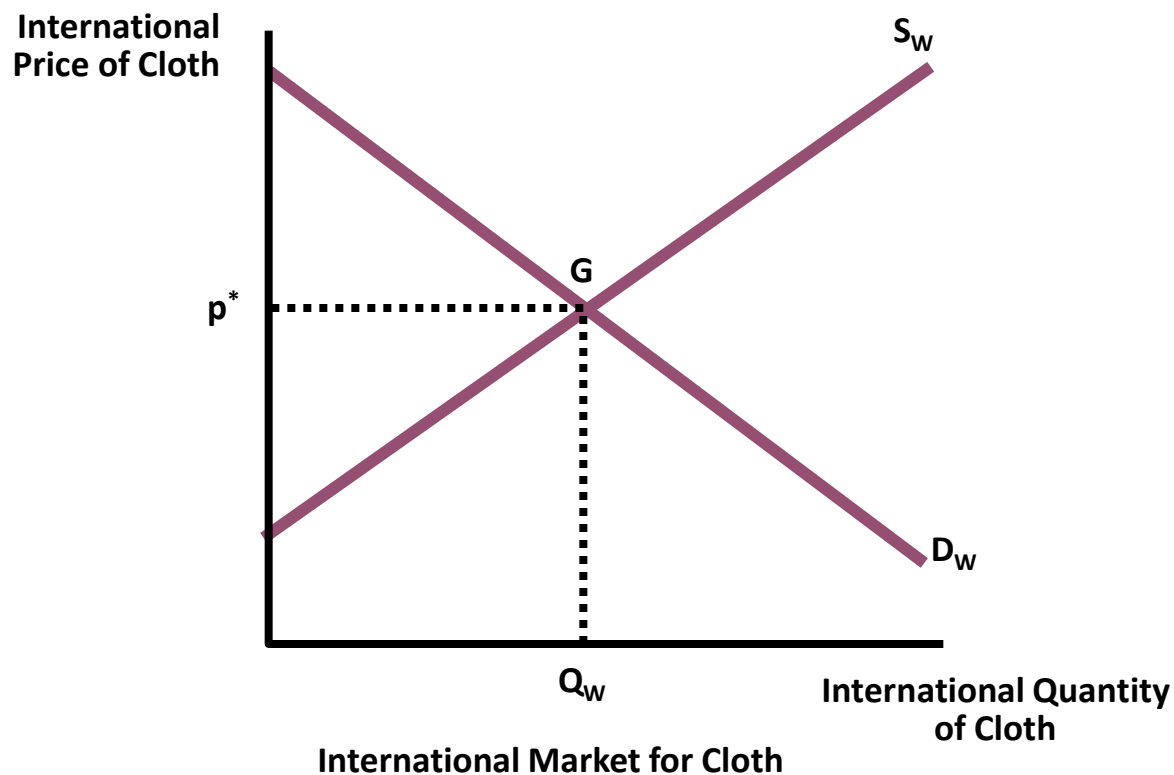
Figure 2.1 *The Effects of Trade on Production Price of Cloth*

OBCHOD S JEDNOTLIVÝMI VÝROBKY

Figure 2.1 *The Effects of Trade on Production, Consumption, and Price of Cloth*

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **ABSOLUTNÍ** VÝHODĚ

- **Merkantilismus**

- Státy by měly minimalizovat importy a podporovat exporty
  - Zahraniční obchod jako hra s nulovým součtem.
  - Restrikce importů pomocí cel a kvót za účelem “příznivé obchodní bilance”.

- **Absolutní výhoda**

- Schopnost země produkovat zboží s využitím menšího množství zdrojů, než zvládne jiná země.

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **ABSOLUTNÍ** VÝHODĚ

- Znovu si uveďme příklad USA a Indie.
- Vyrábějí se pouze dva statky, stroje a oblečení.
- Práce je fixní, v rámci země homogenní, je jediným výrobním faktorem a je plně využita.

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **ABSOLUTNÍ** VÝHODĚ

- Technologie a produkční náklady jsou konstantní.
- Nulové dopravní náklady.
- Barter zboží.

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **ABSOLUTNÍ** VÝHODĚ

Table 2.1 *Absolute Advantage: Production Conditions When Each Country Is More Efficient in the Production of One Commodity*

Country	One Person Per Day of Labor Produces	
	Machines	Cloth
U.S.	5 machines	10 yards of cloth
India	2 machines	15 yards of cloth

OBCHOD ZALOŽENÝ NA ABSOLUTNÍ VÝHODĚ

- U.S. pracovníci jsou produktivnější ve výrobě strojů.
- U.S. pracovníci mají absolutní výhodu ve výrobě strojů.

- Indičtí pracovníci jsou produktivnější ve výrobě oblečení.
- Indičtí pracovníci mají absolutní výhodu ve výrobě oblečení.

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **ABSOLUTNÍ** VÝHODĚ

Table 2.2 *Change in World Output Resulting from Specialization
According to Absolute Advantage*

Country	Change in the Production of	
	Machines	Cloth
U.S.	+5 machines	-10 yards of cloth
India	-2 machines	+15 yards of cloth
Change in World Output	+3 machines	+5 yards of cloth

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **ABSOLUTNÍ** VÝHODĚ

- Obě země na obchodě profitují
  - USA vyrábí stroje a exportuje je do Indie.
  - Indie vyrábí oblečení a vyváží ho do USA.
- Světový výstup se zvýší o 3 stroje a 5 yardů oblečení

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **ABSOLUTNÍ** VÝHODĚ

- **Teorie pracovní hodnoty**

- Práce je jediným relevantním VF.
  - Náklady na výrobek závisí pouze na množství práce potřebné k jeho výrobě.

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **KOMPARATIVNÍ** VÝHODĚ

- Proč by se obchodovalo, kdyby jedna země měla absolutní výhodu v obou druzích zboží?
- **Komparativní výhoda** = schopnost země vyrábět zboží s nižšími náklady obětované příležitosti, než má jiná země.
  - Porovnáváme míru absolutní výhody nebo nevýhody při výrobě zboží.

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **KOMPARATIVNÍ** VÝHODĚ

Table 2.3 *Comparative Advantage: Production Conditions When the U.S. Is More Efficient in the Production of Both Commodities*

Country	One Person Per Day of Labor Produces		
	Machines	Cloth	Relative Cost
U.S.	5 machines	15 yards of cloth	1M = 3C
India	1 machine	5 yards of cloth	1M = 5C

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **KOMPARATIVNÍ** VÝHODĚ

- USA mají větší absolutní výhodu ve výrobě strojů než ve výrobě oblečení.
  - Absolutní nevýhoda Indie je menší ve výrobě oblečení než ve výrobě strojů.
- USA mají komparativní výhodu ve výrobě strojů a Indie má komparativní výhodu v produkci oblečení.

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **KOMPARATIVNÍ** VÝHODĚ

Table 2.4 *Change in World Output Resulting from Specialization According to Comparative Advantage*

Country	Change in the Production of	
	Machines	Cloth
U.S.	+5 machines	-15 yards of cloth
India	-3 machines	+15 yards of cloth
Change in World Output	+2 machines	0 yards of cloth

OBCHOD ZALOŽENÝ NA **KOMPARATIVNÍ** VÝHODĚ

- **Projevená komparativní výhoda** (revealed comparative advantage, **RCA**):
  - podíl odvětví j na exportech země i / podíl odvětví j na světových exportech
  - $RCA > 1 \rightarrow$ země má komparativní výhodu v produkci daného statku.
  - Jen určitá aproximace a je potřeba to brát s rezervou.
  - $RCA \gg 1 \rightarrow$ Pravděpodobné, že má země komparativní výhodu.
  - Velmi důležitá pro FDI a rozhodnutí hospodářské politiky.

OBCHOD ZALOŽENÝ NA NÁKLADĚCH PŘÍLEŽITOSTI

- **Náklady obětované příležitosti** = množství jiného zboží, kterého se musíme vzdát, abychom uvolnili dostatek zdrojů na výrobu prvního zboží.
- **Mezní míra transformace (MRT)** = množství jednoho zboží, kterého se země musí vzdát, aby vyrobila každou dodatečnou jednotku jiného zboží.

OBCHOD ZALOŽENÝ NA NÁKLADĚCH PŘÍLEŽITOSTI

- Přestože mají USA absolutní výhodu v produkci obou statků, má Indie komparativní výhodu ve výrobě oblečení.
- I když mají USA absolutní výhodu ve výrobě obou statků, je možný výhodný obchod.
- Pokud se obě země specializují podle svých komparativních výhod, obě z této specializace a obchodu profitují.
- Za kolik se bude obchodovat?

OBCHOD ZALOŽENÝ NA NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

Table 2.5 *Unit Labor Costs in 24 Developing Economies for Selected Sectors, 2000 (Ratios relative to the U.S.)*

Country	Food Products	Textiles	Clothing	Electrical Machinery	Transport Equipment
Argentina	1.95	1.28	0.64	2.11	1.78
Bolivia	0.61	0.76	0.65	1.00	1.34
Brazil	0.74	0.65	0.47	0.81	0.53
Chile	0.80	0.89	0.51	0.90	0.74
Columbia	0.62	0.66	0.47	1.01	0.97
Cote d'Ivoire	1.50	1.06	1.02	1.34	1.69
Ecuador	0.88	0.30	0.34	1.20	0.55
Egypt	1.45	1.21	0.38	1.10	0.71
Ghana	0.82	0.96	0.60	0.39	1.63
India	1.29	1.57	0.47	0.98	1.43
Indonesia	1.71	0.42	0.45	0.62	0.26
Kenya	1.31	2.20	0.96	0.74	3.34

OBCHOD ZALOŽENÝ NA NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

Table 2.5 *Unit Labor Costs in 24 Developing Economies for Selected Sectors, 2000 (Ratios relative to the U.S.)*

Country	Food Products	Textiles	Clothing	Electrical Machinery	Transport Equipment
Malaysia	1.08	0.59	0.84	1.01	0.69
Mexico	0.90	0.88	0.64	1.06	0.43
Morocco	1.61	1.38	1.05	1.49	0.92
Nigeria	0.29	0.80	0.11	0.56	0.04
Peru	1.02	0.62	0.46	0.95	0.50
Philippines	0.65	0.67	0.59	0.80	0.40
Korea	0.73	0.63	0.62	0.56	0.71
Taiwan	1.93	1.45	0.80	1.81	1.17
Thailand	0.92	0.87	1.07	0.65	0.41
Turkey	1.09	0.96	0.43	0.97	0.65
Uruguay	1.64	0.74	0.69	1.52	1.22
Venezuela	0.93	0.72	0.49	0.68	0.17

OBCHOD ZALOŽENÝ NA NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

Table 2.6 *Production and Consumption With and Without Trade: Based on an Exchange Rate of 1 Machine = 4 yds. of Cloth*

	Country	
	U.S.	India
Production at Full Employment	100 machines 0 yds. of cloth	0 machines 300 yds. of cloth
Consumption with Trade	50 machines 200 yds. of cloth	50 machines 100 yds. of cloth
Domestic Production and Consumption Without Trade (autarky)	50 machines 150 yds. of cloth	40 machines 100 yds. of cloth
Gaines from Specialization and Trade	50 yds. of cloth	10 machines

DYNAMICKÉ ZISKY Z OBCHODU

- **Statické zisky** z obchodu jsou přírůstky světové produkce, které jsou výsledkem specializace a obchodu.
- **Dynamické zisky** z obchodu jsou zisky z obchodu v průběhu času, které vznikají proto, že obchod vede k vyšší efektivitě využívání stávajících zdrojů.

DYNAMICKÉ ZISKY Z OBCHODU

- Země zapojená do mezinárodního obchodu využívá své zdroje efektivněji.
- Pro malé země může být obchod ještě přínosnější.
- Nejvíce mohou získat v odvětvích s rostoucími výnosy z rozsahu.

DYNAMICKÉ ZISKY Z OBCHODU

- Mezinárodní obchod zvyšuje nejen množství zboží, které spotřebováváme, ale v mnoha případech i jeho kvalitu.
- Mezinárodní obchod může být velmi účinným způsobem, jak posílit konkurenci na domácím trhu dané země.

SHRNUTÍ

---

1. Moderní teorie mezinárodního obchodu se zabývá důvody pro obchod, směry obchodu a zisky z obchodu.
2. Před Adamem Smithem byl dominantní teorií mezinárodního obchodu merkantilismus.
3. Na konci 18. století Adam Smith formuloval koncepci vzájemně výhodného obchodu založeného na absolutní výhodě.
4. David Ricardo rozšířil koncept absolutní výhody zavedením konceptu komparativní výhody.

SHRNUTÍ

---

5. Moderní teorie obchodu využívá komparativní výhodu založenou na nákladech obětované příležitosti.
6. Kromě statických zisků z obchodu existují také dynamické zisky z obchodu. Dynamické zisky zahrnují: (a) rychlejší hospodářský růst, b) rostoucí výnosy z rozsahu, c) zvýšení kvality spotřebovávaného zboží a d) zvýšení konkurence na domácím trhu.

Komparativní výhoda a hranice výrobních možností

Kapitola 3

ÚVOD

- Obchod je pro podniky způsob, jak dosáhnout zisku, a pro spotřebitele způsob, jak získat zboží za nízkou cenu.
- Teorie absolutní výhody nevysvětluje veškerý obchod.
- Teorie komparativní výhody předpokládá konstantní náklady, což ne vždy platí.

ÚVOD

- Důkladnější analýza se bude zabývat tím, jak rozdíly v poptávce po zboží v různých zemích ovlivňují výsledek obchodu.
- Rostoucí náklady ovlivňují mezinárodní obchod.

HRANICE VÝROBNÍCH MOŽNOSTÍ A KONSTANTNÍ NÁKLADY

- **Hranice výrobních možností** (*Production Possibilities Frontier, PPF*) = křivka znázorňující různé kombinace dvou statků, které může země vyrobit, pokud jsou všechny její zdroje plně využity a použity nejefektivnějším způsobem.
- Efektivita = ekonomika vyrábí danou kombinaci statků s nejnižšími náklady při dané technologii.

HRANICE VÝROBNÍCH MOŽNOSTÍ A KONSTANTNÍ NÁKLADY

- ***Konstantní náklady***

= množství zboží, kterého se země musí vzdát, aby vyrobila každou další jednotku jiného zboží, zůstává konstantní.

HRANICE VÝROBNÍCH MOŽNOSTÍ A KONSTANTNÍ NÁKLADY

Table 3.1 *Production and Consumption With and Without Trade:
Based on an Exchange Rate of 1 Machine = 4 yds. of Cloth*

	Country	
	U.S.	India
Production at Full Employment	100 machines 0 yds. of cloth	0 machines 300 yds. of cloth
Consumption with Trade	50 machines 200 yds. of cloth	50 machines 100 yds. of cloth
Domestic Production and Consumption Without Trade (autarky)	50 machines 150 yds. of cloth	40 machines 100 yds. of cloth
Gaines from Specialization and Trade	50 yds. of cloth	10 machines

HRANICE VÝROBNÍCH MOŽNOSTÍ A KONSTANTNÍ NÁKLADY

Table 3.2 *Production Possibilities Schedules for the U.S. and India at Full Employment*

U.S.		India	
Number of Machines	Yds. of Cloth	Number of Machines	Yds. of Cloth
100	0	60	0
90	30	50	50
80	60	40	100
70	90	30	150
60	120	20	200
50	150	10	250
40	180	0	300
30	210		
20	240		
10	270		
0	300		

HRANICE VÝROBNÍCH MOŽNOSTÍ A KONSTANTNÍ NÁKLADY

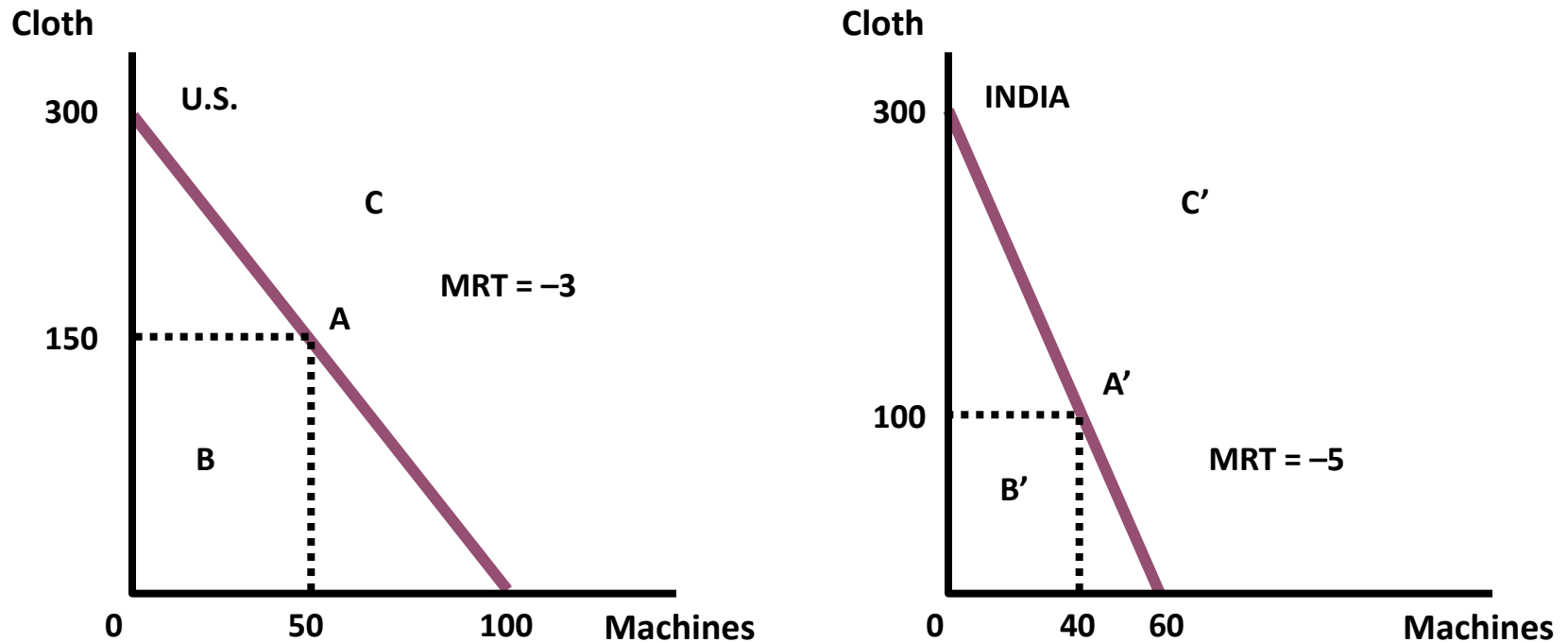
- **Výroba a spotřeba bez specializace a obchodu**

- Neexistence obchodu → křivka spotřebních možností stejná jako křivka výrobních možností.
- Ale náklady obětované příležitosti jsou v obou zemích různé → je možný vzájemně výhodný obchod.

HRANICE VÝROBÍNCH MOŽNOSTÍ A KONSTANTNÍ NÁKLADY

Figure 3.1 *Production Possibilities Frontiers Under Constant Costs for the U.S. and India*

HRANICE VÝROBÍNCH MOŽNOSTÍ A KONSTANTNÍ NÁKLADY

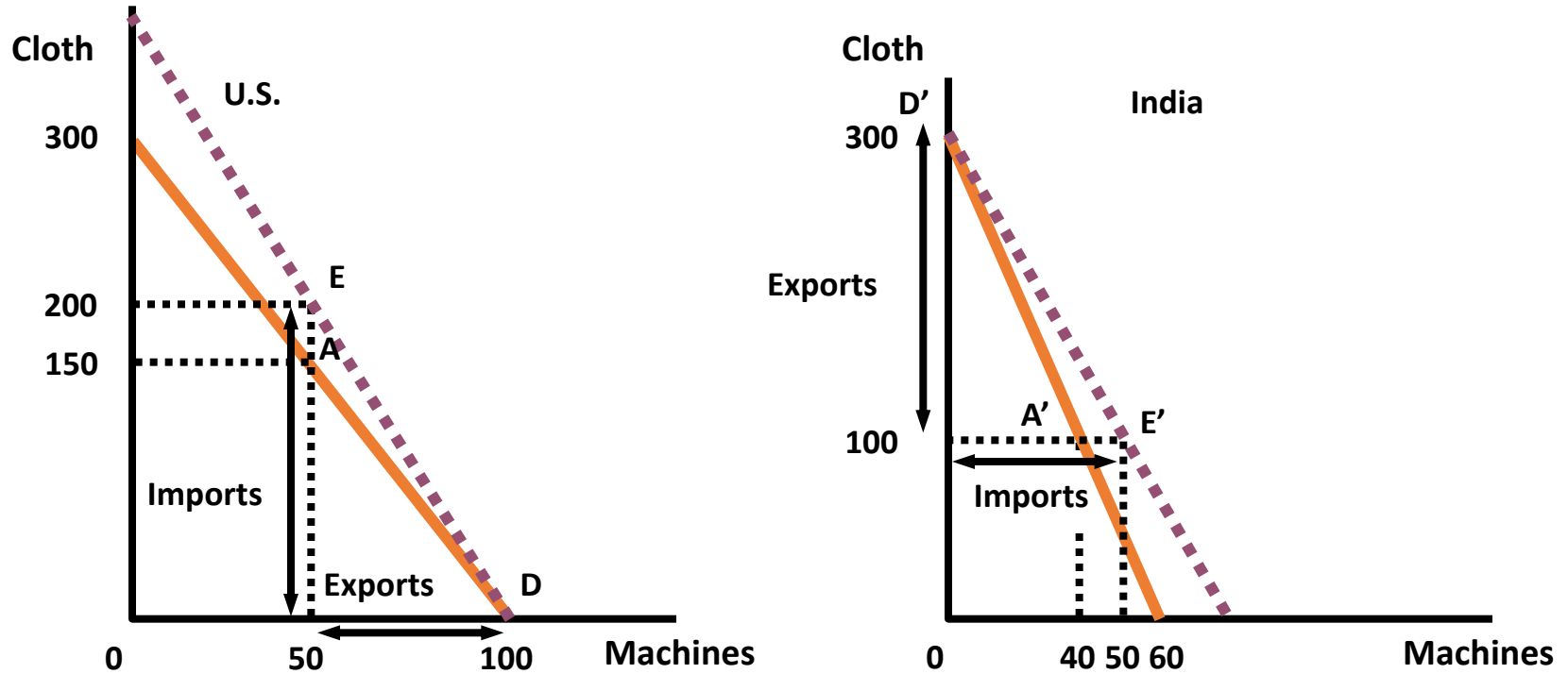
- Výroba a spotřeba při specializaci a obchodu
  - Obchod rozšiřuje možnosti spotřeby pro obě země.
  - Obchodní podmínky určují nové dosažitelné body spotřeby.
  - **Křivka obchodních možností** ukazuje možnosti, které má země, když se specializuje na výrobu jednoho zboží a obchoduje nebo vyváží toto zboží, aby získala druhé zboží.

HRANICE VÝROBNÍCH MOŽNOSTÍ A KONSTANTNÍ NÁKLADY

Figure 3.2 Specialization and Trade Under Constant Costs, $1M = 4C$

SMĚNNÉ RELACE

- ***Směnné relace***

- = relativní ceny, za které dvě země obchodují se zbožím

- = poměr vyváženého zboží vyjádřený v jednotkách dováženého zboží

- Změna směnných relací mění rozdělení zisků z obchodu.

- Se změnou směnných relací se pro každou zemi posouvá křivka obchodních možností.

SMĚNNÉ RELACE

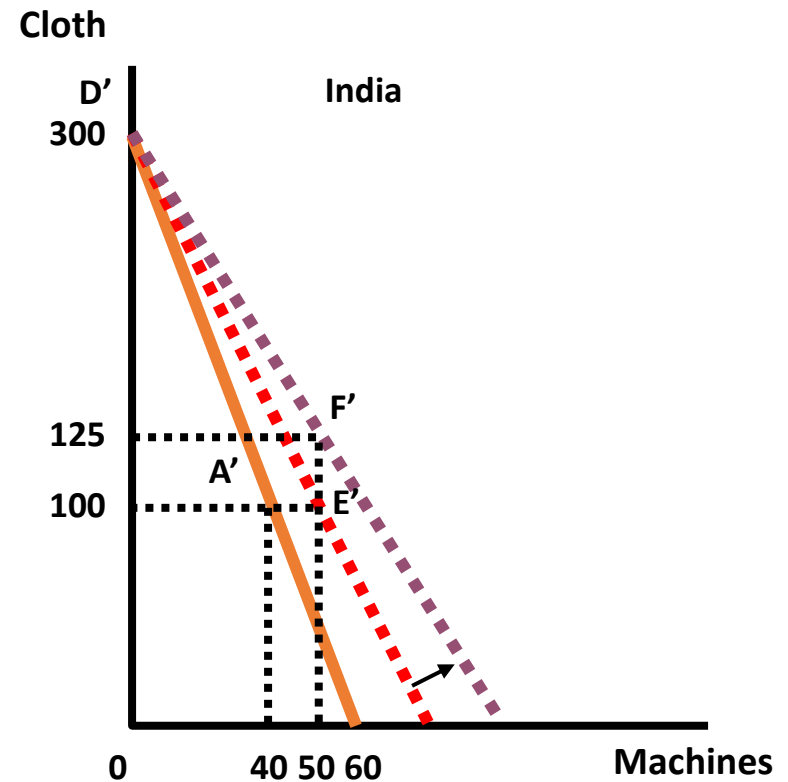
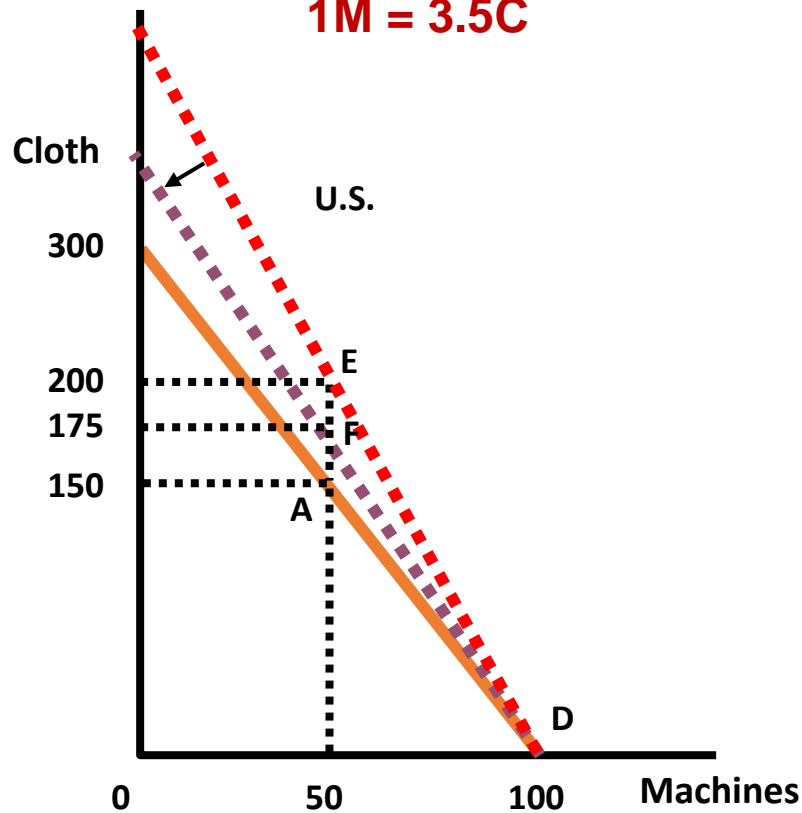
Table 3.4 *Production and Consumption With and Without Trade:
Based on an Exchange Rate of 1 Machine = 3.5 yds. of Cloth*

	Country	
	U.S.	India
Production at Full Employment	100 machines 0 yds. of cloth	0 machines 300 yds. of cloth
Consumption with Trade	50 machines 175 yds. of cloth	50 machines 125 yds. of cloth
Domestic Production and Consumption Without Trade (autarky)	50 machines 150 yds. of cloth	40 machines 100 yds. of cloth
Gaines from Specialization and Trade	25 yds. of cloth	10 machines 25 yds. of cloth

SMĚNNÉ RELACE

Figure 3.4 *Changes in Terms of Trade for the U.S. and India, $1M = 4C$ vs. $1M = 3.5C$*

SMĚNNÉ RELACE

- Poptávkové podmínky a směnné relace
  - **Vzájemná poptávka** = interakce poptávky dvou zemí po vývozním zboží druhé země při určování mezinárodního směnného poměru.
  - Země s větší poptávkou po výrobku druhé země bude ochotna obětovat více svého zboží výměnou za tento výrobek.

SMĚNNÉ RELACE

- Rozdělení zisků z obchodu = rozdíl mezi náklady příležitosti na výrobu produktu v tuzemsku a náklady na nákup produktu z jiné země určuje zisky, které země získává z obchodu.
- Změna směnných relací země může odrážet změnu mezinárodních ekonomických podmínek (1) nebo může odrážet změnu domácích ekonomických podmínek (2).
  - (1) růst poptávky po US zboží
  - (2) lepší technologie v USA

SMĚNNÉ RELACE

Table 3.5 *Commodity Terms of Trade for 7 Industrial Countries, 2001-2011*
(2000 = 100)

Country	Terms of Trade Index										
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Canada	117.6	126.6	114.8	119.9	122.5	115.0	116.8	116.5	107.6	105.8	109.3
France	100.3	98.2	101.6	98.2	95.6	89.1	88.8	88.8	91.1	90.9	89.1
Germany	102.8	100.2	106.2	102.6	99.5	92.4	94.3	96.8	99.6	101.8	100.4
Italy	98.0	94.7	103.3	99.1	95.6	94.5	100.2	100.2	103.0	105.8	102.6
Japan	71.7	62.0	74.4	67.7	60.1	60.5	58.4	58.4	66.7	72.3	68.7
U.K.	104.1	105.0	104.6	101.0	101.4	100.1	99.3	99.3	99.6	98.4	99.4
U.S.	96.6	91.8	99.0	97.1	94.6	94.7	95.9	95.9	100.0	100.1	99.6

OBCHOD PŘI KONSTANTNÍCH NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

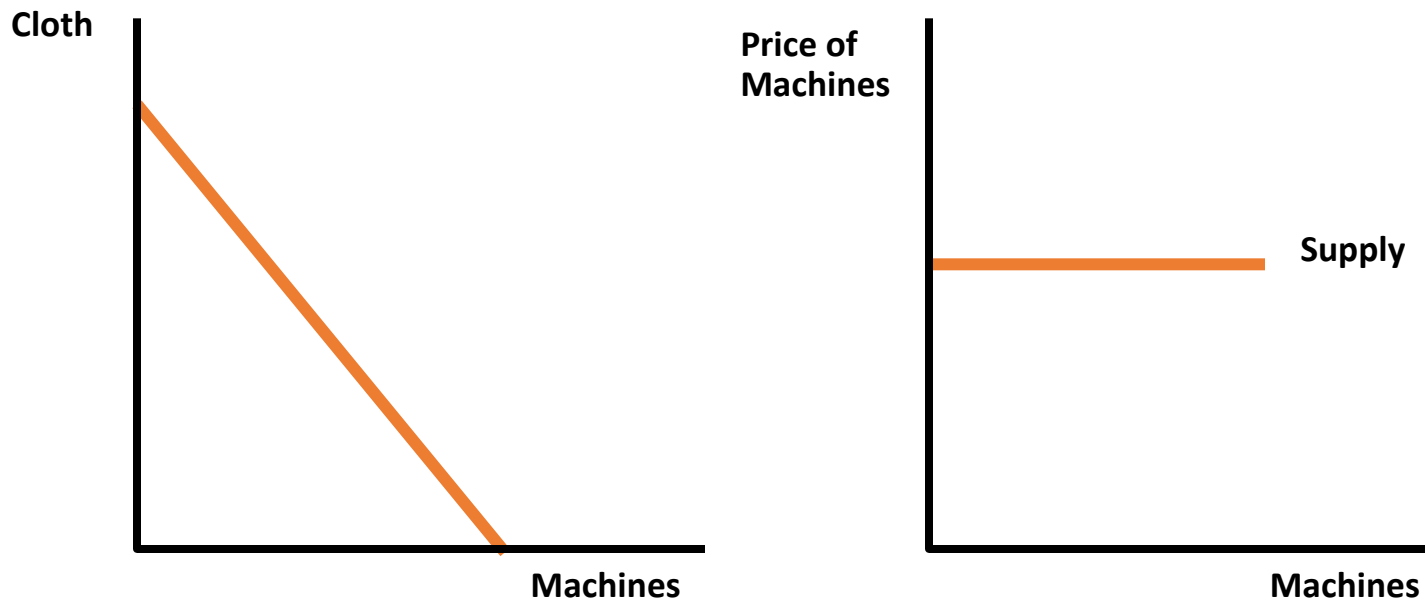
- **Úplná specializace** = využití všech zdrojů země k výrobě pouze jednoho zboží.
  - Předpokládá se, že v celém rozsahu výroby převládají konstantní náklady.

OBCHOD PŘI KONSTANTNÍCH NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

Figure 3.5 *Supply Curves of a Good and the Production Possibilities Frontier Under **Constant Cost Conditions***

OBCHOD PŘI ROSTOUCÍCH NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

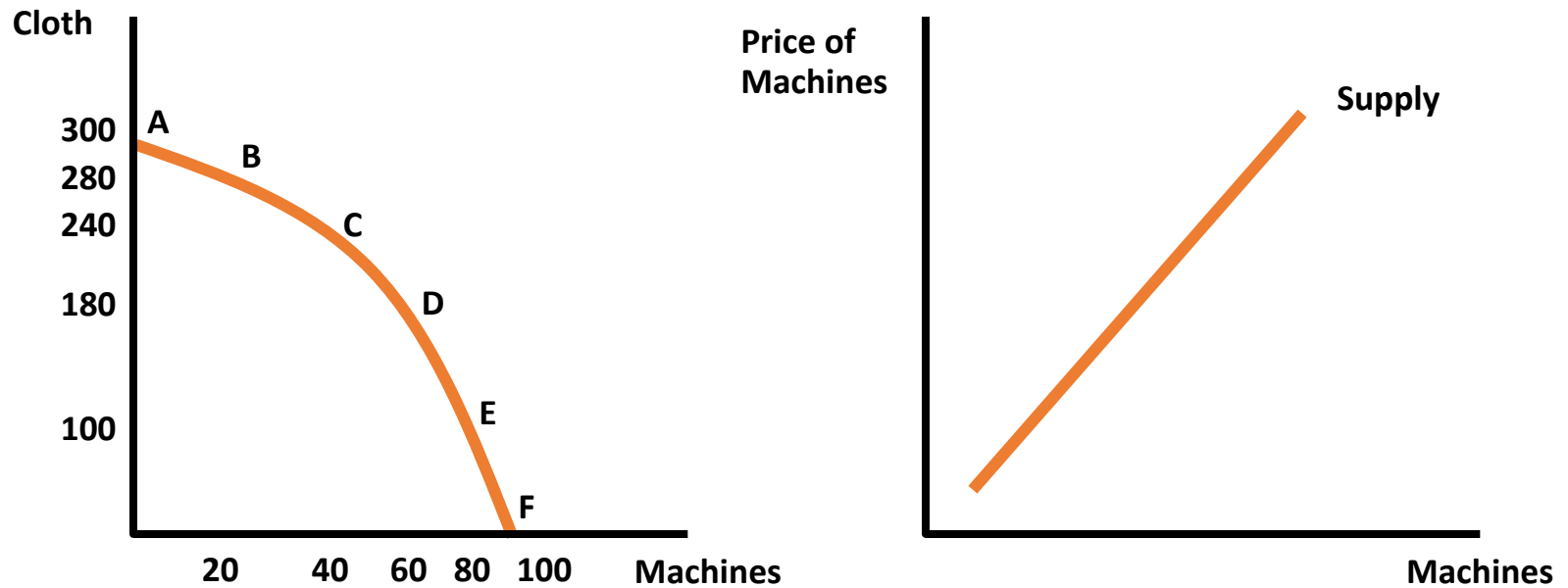

- V reálném světě není předpoklad konstantních nákladů příležitosti realistický.
- **Rostoucí náklady** = za účelem uvolnění dostatku zdrojů na výrobu každé další jednotky jiného zboží, se země musí vzdát většího množství prvního zboží.

OBCHOD PŘI ROSTOUCÍCH NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

Figure 3.6 *Supply Curves of a Good and the Production Possibilities Frontier Under **Increasing-Cost Conditions***

OBCHOD PŘI ROSTOUCÍCH NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

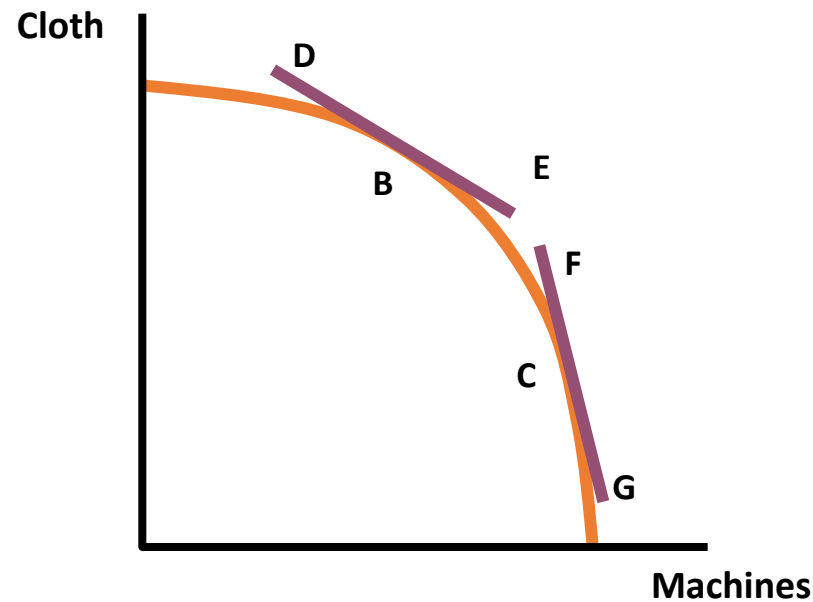

- Země může mít rostoucí náklady obětované příležitosti, protože
  - VF jsou specializované na výrobu určitého produktu
  - výroba různých statků využívá zdroje v různém relativním poměru

OBCHOD PŘI ROSTOUCÍCH NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

Figure 3.7 *Production Possibilities Curve with Increasing Costs and the Marginal Rate of Transformation*

OBCHOD PŘI ROSTOUCÍCH NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

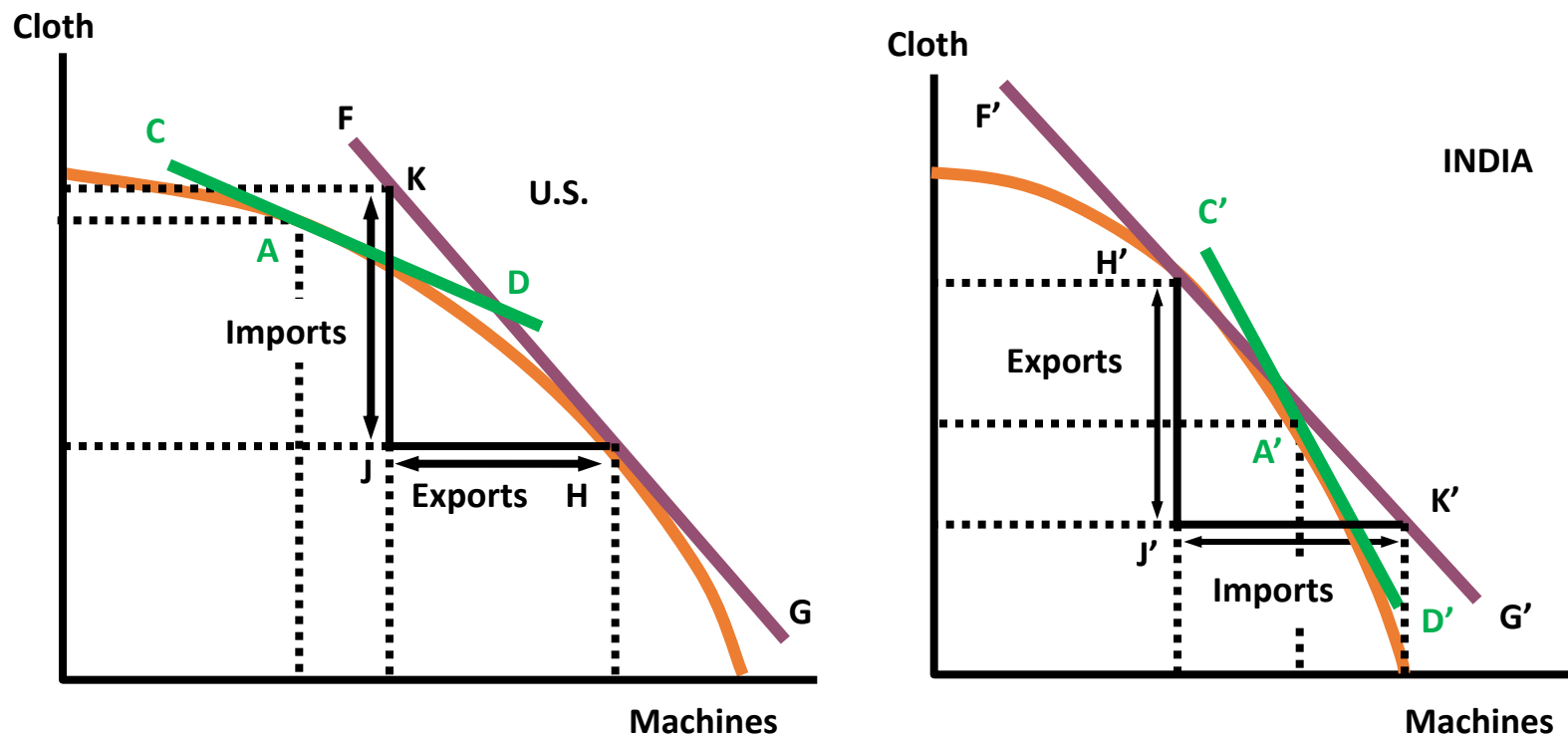

- Produkce a spotřeba bez specializace a obchodu
  - Bez obchodu mohou země vyrábět a spotřebovávat v kterémkoli bodě hranice výrobních možností.
  - Budou mít rostoucí náklady obětované příležitosti.

OBCHOD PŘI ROSTOUCÍCH NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

Figure 3.8 *Specialization and Trade Under Increasing Costs*

OBCHOD PŘI ROSTOUCÍCH NÁKLADECH PŘÍLEŽITOSTI

- Produkce a spotřeba při specializaci a obchodu
  - Obchod má tendenci vyrovnávat rozdíly v cenách.
  - Specializace a obchod v situaci rostoucích nákladů nesnižují přínosy obchodu.
  - Rostoucí náklady vedou k tomu, že se žádná ze zemí zcela nespécializuje na výrobu zboží, v němž má komparativní výhodu.

SHRNUTÍ

---

1. Hranice výrobních možností (PPF) je způsob, jakým ekonomika rozděluje svou produkci mezi statky.
2. PPF lze použít k prokázání, že obchod je vzájemně výhodný.
3. Předpoklad konstantních nákladů vede k výsledku, že země, které obchodují, se zcela specializují na výrobu jednoho zboží.
4. Směnné relace jsou cena vývozu dělená cenou dovozu.

SHRNUTÍ

---

5. Směnné relace determinují rozdělení zisků z obchodu.
6. Produkční náklady určují hranice vzájemně výhodného obchodu.
7. I když jsou výrobní náklady v obou zemích stejné, stejně se vyplatí obchodovat.